Homília pri slávnosti svätého Martina pri ukončení jubilejného roka
250 rokov vzniku Spišskej diecézy
Katedrála svätého Martina, Spišská Kapitula, 15.11.2026

Drahí bratia v biskupskej, kňazskej a diakonskej službe, zasvätení, vzácni hostia, predstavitelia verejného života, drahí bratia a sestry tu, v Katedrále svätého Martina na Spišskej Kapitule, aj vy všetci, ktorí ste s nami spojení prostredníctvom televízneho prenosu Slovenskej televízie!

Dnes ďakujeme za 250 rokov života Spišskej diecézy. Za generácie, ktoré na Spiši, Liptove a Orave prijímali a odovzdávali vieru. Za rodičov a starých rodičov, kňazov, zasvätených i za množstvo nenápadných ľudí, ktorých vernosť pozná Boh. Ďakujem všetkým, ktorí ste tento jubilejný rok napĺňali modlitbou, putovaním, stretnutiami a službou. Pri pohľade na našu minulosť však stojí pred nami otázka budúcnosti: **Akú Cirkev chceme tvoriť a akú spoločnosť pomáhame budovať?**

Má kresťanstvo dnešnému človeku čo ponúknuť? Dokáže prehovoriť do jeho samoty, neistoty, do napätia medzi ľuďmi? Odpoveď bude presvedčivá natoľko, nakoľko ju bude možné vidieť v našom živote. Dnes nás k nej vedie svätý Martin, patrón našej katedrály a diecézy. Poznáme ho aj vďaka jeho súčasníkovi Sulpiciovi Severovi, ktorý sa s ním osobne stretával a okolo roku 397, ešte za Martinovho života, napísal jeho životopis. Zachytil jeho skutky, modlitbu i vzťah k ľuďom. Zanechal nám vzácne svedectvo o človeku, v ktorom evanjelium dostalo konkrétnu podobu. Sulpicius rozpráva o krutej zime a chudobnom človeku pri bráne francúzskeho mesta Amiens. Ľudia ho vidia, ale prechádzajú ďalej. Martin sa zastaví. Nemá pri sebe nič, čím by mu pomohol, iba odev, ktorý nosí. Vezme meč, rozdelí svoj plášť a polovicu daruje premrznutému človeku. V tomto francúzskom meste bol v roku 1802 podpísaný mier medzi Francúzskom a Anglickom. Dnes potrebujeme uzavrieť mier v našej spoločnosti. Svätý Martin je pre nás inšpiráciou v spôsobe, akým to dosiahnúť.

Prvým Martinovým darom je však jeho pozornosť. Všimne si človeka, ktorého ostatní obchádzajú. Dovolí, aby sa ho jeho bieda dotkla. **Milosrdenstvo sa začína vo chvíli, keď utrpenie druhého prestane byť pre mňa cudzou vecou.** Aj dnes žijú medzi nami ľudia, ktorým je zima. Niektorým chýba jedlo, bývanie či peniaze na základné potreby. Iných sužuje chlad osamelosti a odmietnutia. Starší človek čaká, či mu niekto zavolá. Mladý človek skrýva úzkosť. Rodina opatrujúca chorého už nevládze. Niekto prežíva krízu, ale bojí sa o nej hovoriť, aby nebol odsúdený. Sú to ľudia aj v našich domoch, farnostiach a laviciach.

Akú Cirkev naSlovensku teda chceme tvoriť? Takú, v ktorej si všimneme, že niekto zostal sám. Takú, kde možno priznať slabosť, položiť ťažkú otázku a požiadať o pomoc. V noci Martin vidí vo sne Krista odetého do darovaného plášťa. Rozpoznáva hlbokú pravdu Ježišových slov: „Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších

bratov, mne ste urobili.“ **Človek, pri ktorom sa zastavíme, sa môže stať miestom nášho stretnutia s Bohom.** V Martinovom príbehu je však aj ďalší silný obraz: meč v jeho ruke poslúži na ochranu života. Rozdelí ním plášť, aby núdzneho obliekol. Každý z nás má určitú silu. Silu slova, postavenia, vedomostí, skúseností. Máme vplyv na deti, na kolegov, na ľudí, ktorí nás počúvajú. Čo s touto silou robíme? Cíti sa pri nás slabší človek bezpečne?

V týchto dňoch myslíme s bolesťou na obete tragického násilia v blízkom Krakove. Dnes sú medzi nami aj speváci z Krakova, ktorí svojím spevom sprevádzajú túto svätú omšu. Ďakujeme vám, že ste prišli. Prostredníctvom vás vyjadrujeme blízkosť celému vášmu mestu, osobitne pozostalým, zraneným a všetkým, ktorých táto tragédia zasiahla. Vašu bolesť nesieme v modlitbe spolu s vami. Pred utrpením nevinných potrebujeme stíchnuť. Zároveň sa musíme pýtať na svoju zodpovednosť za prostredie, v ktorom žijeme.

Bez unáhlených súdov o príčinách konkrétneho útoku nemôžeme prehliadať hrubosť, ktorej čelíme aj na Slovensku. Urážky, vyhrážky a vulgárnosť prenikajú do verejného života i do našich vzťahov. Niekedy sa už ani neusilujeme pochopiť, čo druhý hovorí. Stačí nám vedieť, do ktorého tábora sme ho zaradili. Nie každá nadávka sa zmení na úder. **Keď si však zvykáme ponižovať človeka a prestávame v ňom vidieť blížneho, oslabujeme zábrany voči násiliu.** Od slovného ubližovania k fyzickému nemusí byť tak ďaleko, ako si myslíme. Preto nemôžeme povedať: Veď sú to iba slová. Slová môžu človeka pripraviť o dobré meno, odvahu i pocit bezpečia. Môžu však tiež chrániť, zmierovať a vracať nádej. Zodpovednosť za pokoj sa začína aj pri našich ústach a ako aj pri našej klávesnici počítača. Hovorím to aj nám, kresťanom. Ako sa rozprávame doma? Ako hovoríme o tých, s ktorými nesúhlasíme? Čo zdieľame na internete? Ako sa vyjadřujeme pred televíznymi kamerami? Teší nás poníženie človeka, ktorého nemáme radi? **Pravda nás neoprávňuje k pohŕdaniu a nesúhlas nás nezbavuje povinnosti úcty.** Môžeme jasne pomenovať zlo a dôsledne žiadať spravodlivosť. Aj vtedy však zostáva pred nami človek s dôstojnosťou, ktorú mu nedávame my, a preto mu ju ani nemôžeme odňať.

V životopise svätého Martina Sulpicius opisuje, ako kňaz Brictio zahrnul Martina hrubými urážkami. Martin ho predtým napomenul pre jeho správanie. Na jeho hnev však odpovedal pokojne a neskôr prijal jeho prosbu o odpustenie. Nedovolil, aby jeho konanie ovládla pomsta. Takýto pokoj vyžaduje vnútornú silu. A práve takú silu dnes potrebujeme: povedať pravdu bez ponižovania, zastať sa napadnutého bez ohľadu na jeho príslušnosť, prerušiť hádku aj za cenu toho, že nebudeme mať posledné slovo.

Kresťanstvo má dnešnej spoločnosti čo ponúknuť. V jeho strede je Ježiš Kristus, ktorý miloval aj vtedy, keď bol odmietaný, a odpúšťal aj vtedy, keď trpel. Vo svojom kríži a zmŕtvychvstaní nám otvoril nádej, že zlo a smrť nemajú posledné slovo.

Z tejto viery vyrastá odvaha chrániť život, vernosť v ťažkostiach i ochota začínať znova. Vyrastá z nej presvedčenie, že človek nestráca hodnotu, keď zostarne, ochorie alebo prestane byť výkonný. A že ani ten, kto zlyhal, nemusí zostať navždy uväznený vo svojom zlyhaní.

Táto nádej potrebuje naše ruky a náš spôsob života. Potrebuje slušnosť vo vyjadrovaní, spravodlivosť a poctivosť v práci, vernosť vo vzťahoch, pomoc núdznym. Potrebuje aj našu schopnosť priznať chybu, ospravedlniť sa a napraviť spôsobenú krivdu.

Sme súčasťou slovenskej spoločnosti. Jej bolesti prechádzajú aj našimi životmi. Nesieme zodpovednosť za jej budúcnosť. Preto sa chceme zúčastňovať na jej živote, počúvať, viesť dialóg a spolupracovať na dobrom diele aj s ľuďmi, ktorí našu vieru nezdieľajú. Môžeme to robiť s jasným presvedčením a otvoreným srdcom.

Svätý Martin čerpal silu z modlitby a prinášal ju medzi ľudí. Prihováral sa za ohrozených, aj keď tým strácal priazeň mocných. A jeho posledná cesta viedla k znesváreným klerikom, aby medzi nimi obnovil pokoj. Posledné sily venoval zmiereniu. Keď ho žiaci prosili, aby ich neopúšťal, obrátil sa k Bohu s prosbou, ktorej zmysel môžeme vyjadriť takto: Pane, ak som ešte potrebný tvojmu ľudu, nevyhýbam sa práci. Nech sa stane tvoja vôľa. Túto modlitbu si môžeme odniesť aj pre naše Slovensko: **Pane, ukáž nám, kde sme potrební, a daj nám ochotu ísť.**

V našom jubilejnom roku diecézy nás sprevádzalo motto: „Plný horlivosti za Pána.“ Pri svätom Martinovi vidíme, ako taká horlivosť vyzerá: človek sa zastaví pri núdznom, ochráni slabého, odpustí urážku a usiluje sa o pokoj. Toto je horlivosť, ktorú v našej krajine potrebujeme, a nie ohnivé reči, ktoré ponižujú druhého.

Drahí bratia a sestry, jubilejný rok našej diecézy sa dnes končí. Naše poslanie pokračuje. Veľmi si želám, aby po tomto roku zostalo viac blízkosti v našich rodinách, viac úcty v našej krajine a viac odvahy konať dobro. Martin pri bráne francúzskeho mesta Amiens nemohol odstrániť všetku biedu sveta. Mohol však pomôcť človeku, ktorý stál pred ním. A urobil to. Aj pred nami niekto stojí. Niekto potrebuje náš čas, niekto pomoc, niekto odpustenie a niekto, aby sme sa ho zastali.

O vierohodnosti našej viery sa rozhoduje aj pri človeku, ktorého by sme mohli obísť.

Svätý Martin, patrón našej katedrály a diecézy, vypros nám pozorné oči, milosrdné srdce a odvážne ruky. Aby sme v ľuďoch spoznávali Krista a aby ľudia cez náš život zakúsili jeho blízkosť. Amen.